

BRANDKÅRSTIDSKRIFT

N:r 4

Organ för Svenska Brandkårernas Riksförbund

Redaktion: Styrmansg. 1, Stockholm. Tel. 606308. Postg. 4870.

Redaktör och utgivare: Kapten Erik Gillner.

1939

21 årgången

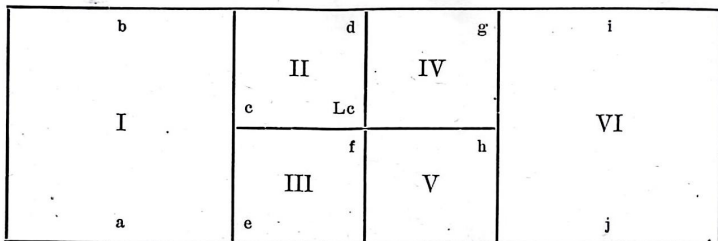
Huru en brandkår kan inramas inom det allmänna luftskyddet.

I detta nu torde väl de flesta brandkårer hava upprättat luftskyddsplaner. Som ett bidrag till en kommande diskussion om dessa följer här ett exempel på huru man i en stad om 60—70,000 invånare kan organisera brandkåren för fyllandet av dennes luftskyddsuppgifter.

Brandchefens liksom övriga tjänstegrenschefer uppehållsplats är hos luftskyddschefen i luftskyddscentralen, där han har ett lämpligt antal ordonnanser till sitt förfogande. Staden indelas i 6 luftskyddsdistrikt, samtliga med förbindelse ordnad till luftskyddscentralen. (Se bild 1.) Varje distrikt har en distriktschef, som utgöres av ett brandbefäl, ingenjör vid något av stadens verk, en poliskommissarie, polisöverkonstapel, brandförman eller annan lämplig person med praktisk läggning. Kretsformigt och i närheten av varje distriktscentral, där samtliga avdel-

ningschefer äro samlade i analogi med luftskyddscentralen, befinna sig ordningshållningsavdelningen, brandkårsavdelningen, sanerings- och avgasningsavdelningarna, vattenavstängnings- och vattenledningsreparationsavdelningarna, röjningsavdelningen, hjälpplatsen m. fl. sinsemellan med ett så stort avstånd från varandra, att en fullträff icke beräknas oskadliggöra mera än en avdelning. Hänsyn till sårbarheten har alltså tagits, trots att avdelningarna sammandragits. Varje man inom distriktet är om möjligt utbildad i samtliga allmänna luftskyddets grenar. Därigenom möjliggöres vid behov ett omedelbart överförande av personal från t. ex. ordningshållningsavdelningen till brandkårsavdelningen, från saneringsavdelningen till sjukvårdsavdelningen o. s. v. Man har med andra ord bildat descentralt placerade *luftskyddskårer*.

Fördelarna med ordnandet av

Förklaringar:

Lc = Luftskyddscentralen.

— = Gräns mellan luftskyddsdistrikten.

I—VI = Distriktscentraler med samtliga allmänna luftskyddets grenar representerade.

a—j = Självständigt uppträdande mindre brandpostavdelningar om 1 yrkesbrandman och 3 hjälpbrandmän vid viktiga brandfarliga platser.

Bild 1.

distriktens olika luftskyddsavdelningar på ovan skisserat sätt äro påtagliga:

nära kontakt med varandra, varigenom man lätt kan överföra folk från en avdelning till en annan,

ömsesidig hjälp kan lämnas med minsta möjliga tidsspillan (förbindande av skadade brandmän, avgasning av röjningsmän och liknande),

enklaste förbindelseväsen mellan luftskyddscentral och distrikt och mellan de olika distriktscentralerna,

antalet ordonnanser i luftskyddscentralen kan därigenom nedbringas till minsta möjliga.

En viss självverksamhet har medgivits. S. t. ex. disponerar brandbefälet halva sitt manskap och hälften av materielen, alltså 10 man, en lastbil med 1000 meter slang, en motorspruta m. m. Andra hälften hålles i reserv för brandchefens räkning.

Brandkåren är alltså inramad i distriktsförband. Dess sammansätt-

ning och väsentliga brandmateriel framgår av nedanstående schema.

De olika brandkårsavdelningarna förläggas i beredskap med kaserering av personal tillhörande yrkesbrandkåren, f. d. brandmän och så många hjälpbrandmän att den ständiga utryckningsstyrkan uppgår till 8—10 man. Vid flyglarm eller snarast därefter infinna sig övriga hjälpbrandmän och annan luftskyddsdistriktet tilldelad personal på respektive samlingsplatser.

För de olika brandkårsavdelningarna ordnas förläggningar i för ändamålet förhryrda källare i välbyggda 5—6 vånings betongbyggnader, som iordningställas på lämpligaste sätt för beredandet av bästa möjliga skydd mot olika slags bomber. Brandbilarna uppställas i portgångarna och portdörrarna förses med extra plankskydd för att bilarna ej skola skadas genom splitter. Mörkläggnings- och anordningar för alarmering inom förläggningsplatsen äro givetvis iakttagna, likaså har ett visst upplag av reservdelar för bilarna och motorsprutorna upplagts på lämpliga platser m. m.

Brandpostavdelningar uppsättas

Personalens och brandmaterielens fördelning i staden X vid luftskyddstillstånd.

Distrikt eller likanade	Personal									Materiel									
	Belägenhet	Yrkespersonal			Hjälppersonal				S:a personal	Brandbilar nrs.	Motorsprutor	Hjälpfordon, last- eller personbilar	Stegmateriel	Slang antal meter	Strålrör	Bp-huvud	Syrgasmasker	Bensin liter	
		Brandkårs- befälhavare	Motorsprut- skötare	Andra yrkes- brandmän	Pension. brandmän	Män över 45 år	Ynglingar	Kvinnor											
I	-torget 5 (skiss 1)	Förman A.	2	2	1	10	3	2	21	Bil 1	Bilens mspr. m. 1	YY 134	Bilens stege (24 m.)	2000	4	1	1	200	
II	-gatan 3 (skiss 2)	Vice brand- chefen	2	2	2	10	3	2	22	Bil 5	Tamini m. 2	YY 877	Magirus- stegen	2000	4	1	1	200	
III	-gränd 1 (skiss 3)	Förman B.	2	3	1	10	3	2	22	Bil 2 Bil 6	Bilens mspr. m. 3	— —	Utskjut- stege (12 m.)	2000	4	1	1	200	
IV	-vägen 37 (skiss 4)	Brand mästare C.	2	2	2	10	3	2	22	Bil 7	Bilens mspr. m. 4	YY 312	Bilens stege (24 m.)	2000	4	1	1	200	
V	-gatan 7 (skiss 5)	Förman D.	2	2	1	10	3	2	21	Bil 3	Bilens mspr. m. 5	YY 986	Utskjut- stege (15 m.)	2000	4	1	1	200	
VI	-vägen 45	Brand- mästare E.	2	3	1	10	3	2	22	Bil 4 Bil 8	Bilarnas mspr. m. 6	YY 174	Utskjut- stege (12 m.)	2000	4	1	1	200	
Lc	-torget 3	Brand- chefen	—	—	—	—	6	2	9	Person- bilen	— —	— —	om möjligt en bil pr avdelning	10 ställ skarv- stegar	3000	20	10	—	—
	10 st. brand- postavdeln.	—	—	10	—	10	10	10	40	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —
	Summa	7	12	24	8	70	34	24	179	9	13 st.	5—15	3 större 3 mindre stegar 10 skarv- stegsställ	15000	44	16	6	1200	

i förorter och vid för samhället i dess helhet så livsviktiga industrier eller andra byggnader att oberoende av hur läget än är efter ett flygangrepp någon brandkårsavdelning ändock måste sändas dit om eldsvåda uppstått inom indu-

strien. Om så är möjligt förses brandpostavdelning med bil.

Till brandpostavdelning eller liknande avdelad yrkesbrandman och hjälpbrandmän begiva sig först vid flyglarm till sin uppehållsplats.

H. Rosencrantz.

KOLSYRA.

I Brandkärstidskrifts decembernummer 1937 omtalas i samband med en eldsvådebeskrivning, huru kolsyrebehållarna till två pulvereldsläckningsapparater, som befundo sig inom en brinnande byggnad, av temperaturförhöjningen erhöilo så högt inre tryck, att de sprängdes sönder, och i tidskriften "Feuerschutz" februarinumner 1939 omtalas, hur en på en brandvagn upplagd kolsyrebehållare sprängdes sönder och åstadkom en hel del skadegörelse i det garage, där vagnen var uppställd.

Dessa två händelser giva anledning att taga reda på under vilka tryckförhållanden den komprimerade kolsyran förvaras och vilka risker, som föreligga för söndersprängning av kolsyrebehållare, som uppvärmas.

Kolsyra saluföres, komprimerad till flytande form, i stålflaskor, som provas vid ett tryck av 190 atm. Flaskorna fyllas med så mycket kolsyra, att varje kg. därav har ett utrymme av minst 1,34 liter av flaskans volym. En behållare rymmande 20 kg. kolsyra har således en inre volym av $20 \times 1,34 = 26,8$ liter.

Vid 15° temperatur har flytande kolsyra en specifik vikt av 0,813 och varje kg. kolsyra intager då ett utrymme av $1 : 0,813 = 1,23$ liter. Det disponibla utrymmet är emellertid 1,34 liter och flaskan är således ej helt fylld med vätska utan

endast till $1,23 : 1,34 = 0,92$ d. v. s. till 92 %.

Om temperaturen höjes, utvidgas kolsyran och vid 21° är behållaren helt fylld med vätska. Stegras temperaturen ytterligare, uppkommer vätsketryck. Att behållaren trots detta ej spränges sönder beror på, att flytande kolsyra är i hög grad sammantryckbar. Från 21° och upp till kritiska temperaturen 31,1° råder vätsketryck i behållaren, men vid denna temperatur övergår kolsyran i gasform och gastryck inträder åter.

Då varje kg. flytande kolsyra vid förgasning ger upphov till 509 liter gas av atmosfäriskt tryck, innehåller alltså en 20 kg. behållare $509 \times 20 = 10,180$ liter atmosfärisk kolsyra. Då en sådan behållare har en volym av $20 \times 1,34 = 26,8$ liter, skulle enligt Boyles lag ($p \times v = p_1 \times v_1$) trycket i behållaren uppgå till 379 atm. vid den kritiska temperaturen. Ett tryck av 379 atm. motsvarar det dubbla provningstrycket, och en kolsyrebehållare skulle alltså kunna vara explosionsfarlig redan vid vanlig sommarterperatur. Nu gäller emellertid Boyles lag endast för s. k. ideella gaser, och avvikelserna från lagen bliva större ju närmare man kommer den kritiska temperaturen. I verkligheten är trycket inom behållaren vid t. ex. 35° endast 115,5 atm. och vid 50° har det ökat till 181 atm.

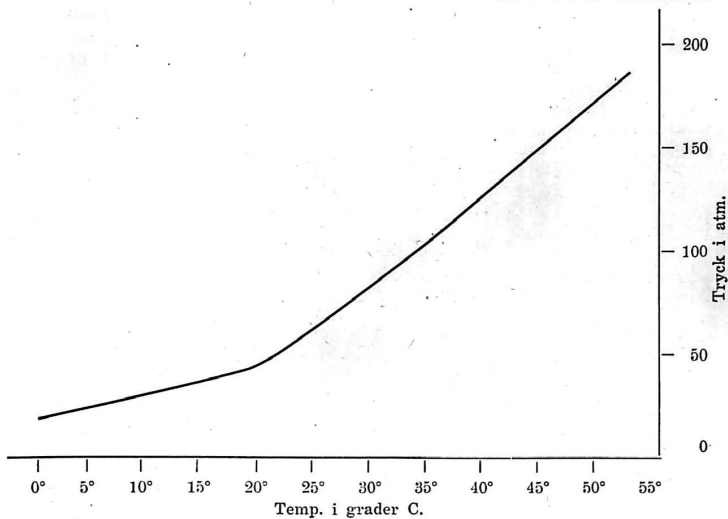

Fig. 1. Förhållandet mellan tryck och temperatur i kolsyret ehållare.

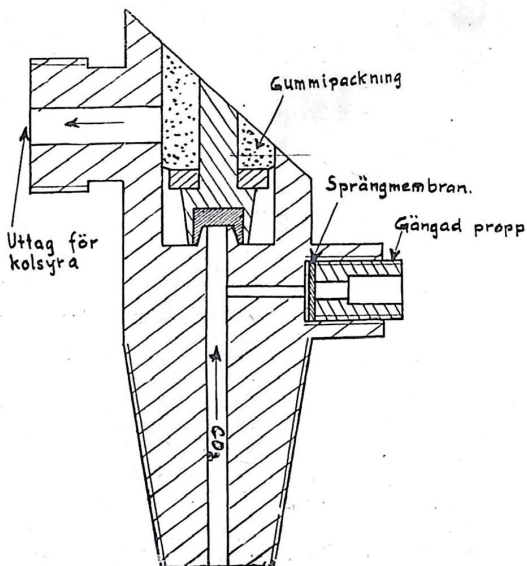

Fig. 2.

Man ser således, att vid vanlig sommartemperatur, 20—30°, trycket inom behållaren ej är sådant, att det kan giva anledning till farhågor. Om behållaren däremot en solklar sommardag blir utsatt för direkt solbestrålning, kan dess temperatur naturligtvis stegras långt över ovannämnda gradtal och trycket inom behållaren därigenom höjas över det ofarliga.

Vid eldsvådor äro riskerna för söndersprängning av kolsyrebehållare, som befinna sig inom en brinnande byggnad, mycket stora. En temperatur av 80° uppnås lätt vid brand, och vid denna temperatur har provningstrycket redan överskridits. En pulversläckare utgör därför en fara för brandmanskap, som intränger i den brinnande byggnad, där den är upphängd. Hinner man inte i tid föra bort eller oskadliggöra den genom att släppa ut kolsyran, kan den, om den nås av elden eller värmen från denna och spränges sönder, skada brandmännen. Samma fara föreligger naturligtvis med alla kolsyrebehållare, inte bara med de, som ingå i pulversläckare, utan även de, som t. ex. finnas på restauranger, där fatöl serveras och där kolsyran

har till uppgift att trycka ölet från fatet, ofta placerat i källaren, genom rörledningar fram till utskänkingsdisken.

Däremot är ingen sådan fara för enad med kolsyrebehållarna ombord på fartyg, som äro utrustade med kolsyresläckningsanläggning enligt det svenska Lux-systemet. Dessa behållare äro nämligen försedda med i ventilerna insatta sprängmembran, som träda i verksamhet och släppa ut kolsyran, då trycket stiger över det tillåtna. I detta sammanhang förtjänar det att påpekas, att av kolsyresnösläckare, som saluföras, äro de av svensk tillverkning försedda med sprängmembran, medan de utländska sakna sådan säkerhetsanordning.

Kolsyrebehållare äro således mycket känsliga för värme, men risk för söndersprängning, orsakad av tryckstegring genom uppvärmning, föreligger ej vid vanliga temperaturer såframt behållarna skyddas för direkt solbestrålning. Däremot föreligger mycket stora sådana risker för behållare, som påverkas av direkt eld eller värme från en eld, om behållarna ej äro försedda med sprängmembran.

John-Erik Skogsberg.

Eldsvådan vid Bergs ålderdomshem i Värmland.

En eldsvåda, som kunnat få katastrofala följder och kräva många människoliv, härjade natten mellan den 23 och 24 februari Bergs ålderdomshem i Grava socken i Värmland.

Bergs ålderdomshem var ett av länets modernaste. Det genomgick år 1925 en grundlig restaurering och tillbyggnad, och då H. K. H. Kronprinsen under sin Värmlandsresa önskade se någon av länets

fattigvårdsinrättningar, visades han just detta hem.

Byggnaden var uppförd av timmer i två våningar under tegeltak. Mellan källarvåningen, vilken endast sträckte sig under halva byggnaden, och bottenvåningen fanns endast träbjälklag, alltså ej brandsäkert avskilt. Så var även förhållandet mellan övriga våningar och vinden.

För utrymning av byggnaden

funnos 2 st. trappor, båda av trä. Ur brandskyddssynpunkt hade samtliga rum reveterats.

Av livräddningsredskap funnos summa 2 st. räddningslinor, en i dagrummet 1 tr. upp och en i sjukavdelningen å nedre botten. Att denna senare lina placerats å nedre botten kan förefalla meningslöst, men kan förklaras därav, att huset låg i en sluttning, så att grunden under sjukavdelningen var uppbyggd till en vånings höjd.

Byggnaden (se planskisserna) bestod av 24 rum för pensionärer förutom dagrum, matrum, bostad för sysslomannen, kontor, personalbostäder samt köksavdelning, tvätt- och badrum.

Vid eldsvådan härbärgerades i hemmet ett 40-tal pensionärer, varav 10 voro sjuklingar och 10 dessutom på annat sätt oförmögna att själva rädda sig.

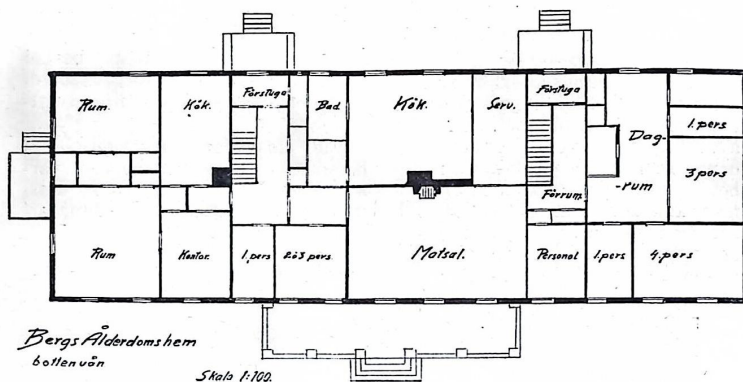
Då elden vid halv 11 tiden på kvällen upptäcktes, hade den redan

Bergs äldreomsorgshem i brand.

Av släckningsredskap fanns vatten indraget i tvätums ledningsrör och vid uttagen voro entums slangar angjorda till ledningssystemet. Enligt uppgift av sysslomannen voro dessa slangar de redskap, som i första hand togos in anspråk för släckningen, men visade det sig, att slangarna, vilka ej tidigare använts eller prövats, voro av mindervärdig kvalitet och så gistna, att något tryck vid strålröret ej kunde ernås och släckningsverkan blev av noll och intet värde.

genombrutit yttertak. Genom lyckliga omständigheter, beroende dels på att elden upptäcktes i relativt god tid, dels på att all personal fanns till hands, varförutom sysslomannens två vuxna söner befunno sig hemma, organiserades under sysslomannens ledning ett snabbt räddningsarbete, vilket kröntes med framgång i det att samtliga räddades. Hade t. ex. elden upptäckts i ett senare skede eller sysslomannen ej funnits till hands och så rådigt lätt räddnings-

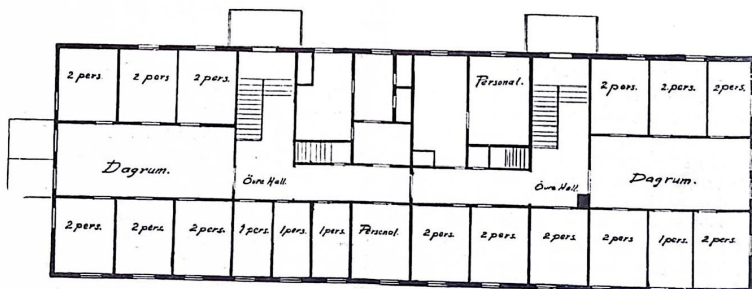

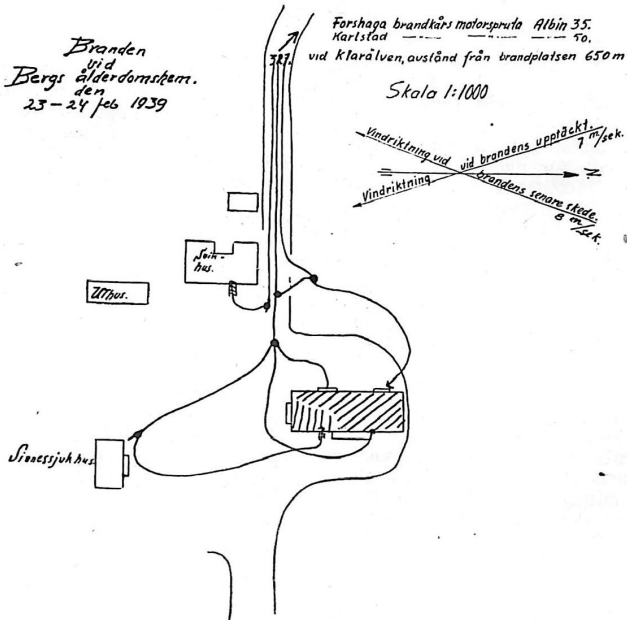
arbetet, hade med största säkerhet eldsvådan blivit en ny Svärdsjötragedi, där som bekant 12 människoliv gingo till spillo.

Äldershemmet ligger, som ovan nämnts, i Grava socken i omedelbar närhet av Forshaga municipalsamhälle. I Forshaga finnes dels en elitbrandkår, dels industribrandkårer. Dessa kårer kallades omedelbart, varefter hjälp begärdes från Karlstad brandkår. Utryckningsvägen från Karlstad är drygt 2 mil.

Vattentillgången var endast Klarälven, som flyter på ett avstånd av c:a 700 m. från hemmet. Jag

vill dock framhålla, att man med mycket enkla medel kunnat anordna en branddamm i omedelbar närhet av hemmet, då en bäck flyter på ett avstånd av c:a 150 m. från byggnaden. Släckningsledningen var ej orienterad angående bäcken, vilken vid eldsvådetillfället var översvöad, varför sprutan uppställdes vid älven. När Karlstad brandkår anlände, erhöles även den upplysning, att vatten för släckningsändamål endast fanns i älven, varför den bogserbara sprutan transporterades till älvstranden och redskapsvagnen, försedd med fast spruta, placerades intill eldstället.

Avsikten var, att om så erfordrades, köra sprutorna i serie. Detta visade sig dock ej nödvändigt.

Ledningen av släckningsarbetet övertogs av befälhavaren för Karlstads brandkår. Som elden nu hade fått sådan omfattning, som bilagda fotografi visar, var räddning av den brinnande byggnaden ej tänkbar, utan fick man inrikta sig på att dels nedkämpa elden, dels skydda kringliggande byggnader.

Brister och svårigheter.

Oaktat katastrofeldsvådor inom denna "bransch", om jag så får säga, inträffat, har intet statligt ingripande gjorts för att, som fallet är angående hotell och pensionat, skapa större trygghet mot eldfara för fattigvårdspensionärerna.

Dock vill jag ånyo som ett önskemål framhålla, att hotell- och pensionatsstadgans brandskyddsföreskrifter skulle vara tillämpliga för älderdomshem, skyddshem, sjukhem o. d. Om så vore förhållandet, skulle det i avsevärd grad underlätta brandsyneförrättarens (brandkårschefens) arbete. Dennes lagliga befogenhet i hithörande frågor synes mig ytterst kringskuren, och han kan ju för det förebyggande brandskyddet inom sistnämnda inrättningar i allmänhet endast framlägga önskemål. När dessa önskemål komma fram till den anslagsbeviljande myndigheten, behandlas de tyvärr i regel av denna ej som brandskyddsfrågor utan som rent ekonomiska sådana. Konsekvensen härav blir, att skyddsföreskrifterna eftersätts, då en hel del

skyddsanordningar anses alltför dyrbara. För min personliga del kan jag ej förlika mig med ett dylikt resonemang, då värdet av ett människoliv ej kan räknas i kronor och ören.

En annan brist är, att sotningsfristerna för dylikt inrättning äro alltför långa, och ofta saknas alldeles föreskrifter om sotning. I härvarande hem hade föreskrivits, att rökgång från centraluppvärmningsapparaten skulle sotas 2 gånger om året. Bränslat, som användes, utgjordes av ved och avfall. Vid användande av dylikt bränsle bildas som bekant stark sotavlagring i rökkanal och rökgång, varför sotningsfristerna borde varit betydligt kortare. Tidigare på dagen före branden hade soteld förefunnits i rökgången från värmepannan, och troligt är, att elden genom någon spricka eller överhettning i skorstensstocken förorsakat eldsvådan.

Ventilationen var ordnad som ett slags kanalsystem, som stod i förbindelse med skorstenen. Ventilationstrummorna utgjordes av två lager bräder med tjärpapp emellan. Elden spred sig genom detta kanalsystem på kort tid till byggnadens samtliga rum. Detta ventilationsystem är ur brandskyddssynpunkt synnerligen förkastligt, dels genom att det bidrar att sprida en eventuell eld, dels genom att sprida rökgaserna från rum till rum, dels genom de samlingar av damm och skräp, som förefinnas i dylika kanaler, vilka i regel ej rengöras.

En nackdel är ju också, att elitkåren saknar ett effektivt alarmringssystem, vilket i hög grad försenar utryckning. Dock lär, efter vad jag hört, samhället ligga i underhandlingar om ordnandet av denna fråga.

En annan brist är, att ingen som helst brandalarmanordning fanns i byggnaden. På flera ålderdomshem, t. ex. Österhaninge ålderdoms-

hem i Stockholms län, har man med tanke på den fasansfulla Svärdsjöolyckan låtit uppmontera automatisk brandalarm, vilströmskontrollerad. Hade så varit fallet här, skulle elden upptäckts på mycket tidigare stadium och ett ingripande kunnat göras, som förhindrat elden att få så stor omfattning, som den nu fick.

A. A. Engström.

Femtio år.

Vice brandchefen i Helsingborg, kaptenen i Kungl. Livregementets reserv Herbert Gustaf Fabian Norström fyllde den 16. mars 50 år.

Född i Örebro avlade Norström studentexamen därstädes 1910. Efter att hava genomgått en bankkurs och haft anställning i bankaktiebolaget Norra Sverige och Centralbanken ägnade sig Norström under några år åt militär verksamhet dels vid Kungl. Livregementets grenadjärer dels vid skyddstrupperna i Norrbotten.

Sin utbildning vid brandväsendet erhöll Norström vid brandkåren i Stockholm 1916 och anställdes han vid Helsingborgs brandkår den 25. juli 1917 som brandlöjtnant. I denna anställning tjänstgjorde N. till den 30. november samma år då han utnämndes till vice brandchef i Helsingborg.

På högtidsdagen uppvaktades N. av brandstyrelsen, brandchefen och övrigt brandbefäl och brandmanskap ävensom skorstensfejarmästarna i Helsingborg, som var för sig överlämnade minnespresenter. Ett flertal telegram anlände från vänner som önskade hylla jubilarerna.

-tz.

Redogörelse

över

Svenska Brandkårernas Riksförbunds verksamhet 1938.

Svenska Brandkårernas Riksförbund kan för år 1938 konstatera ett livligt intresse för dess verksamhet från såväl myndigheter, brandförsäkringsinrättningar som enskilda personer.

Riksförbundet har under året nått ett av sina stora mål, "brandkårsförbund i alla län", i det att Västernorrlands läns brandkårsförbund bildades den 9 april.

Under året har förbundet fått mottaga ett stort antal hänvändelser och uppdrag, vilka avsett ordnande av brandväsende för samhällen och landskommuner.

Arbetet på Eldsläckningsläran, som förbundet i samverkan med Svenska Brandskyddsföreningen påbörjat 1937, har under 1938 alltjämt fortgått.

Under året ha representanter för förbundet tillsammans med representanter för Svenska Brandskyddsföreningen och Svenska Kommunalarbetareförbundet utar-

betat ett "Betänkande med förslag till statlig brandskola", och skola de tre ovannämnda sammanslutningarna göra framställning hos Kungl. Maj:t om ordnande av en eller flera av staten understödda brandtekniska yrkesskolor.

Sekreteraren har vid länsförbundens årsmöten hållit ett antal föredrag i brandtekniska- och eldsläckningsfrågor.

Riksförbundet har vid Åbo frivilliga brandkårs 100-årsjubileum varit representerat av herrar Bylund, Stridbeck och Gillner.

Samarbete har under året ägt rum med luftskyddsinspektionen, vilket resulterat bl. a. uti en luftskyddskurs för brandkonsulenter och brandchefer. I kursen deltog 14 brandkonsulenter jämte 20 brandchefer (ej konsulenter).

Årsmötet 1938 försiggick i Karlstad den 9 och 10 juli under livlig anslutning. Redogörelse har influtit i Brandkärstidskrift.

Centralstyrelsen har under året haft två sammanträden. Den har utgjorts av:

Landshövding N. Edén, ordf.	vald t. o. m. förbundsm.	1939
Landshövding J. Nilsson, v. ordf.	"	1939
Landshövding B. Hammarskjöld,	"	1940
Direktör G. Bylund, kassaförvaltare	"	1941
Överstelöjtnant R. Stridbeck,	"	1940
Rektor G. Eliasson,	"	1940
Direktör N. Nordengren,	"	1941
Domänintendent B. Nilsson,	"	1939
Brandchef A. Hæggström,	"	1941

Suppleanter:

Kapten F. Kylberg,	vald t. o. m. förbundsm. 1939
Överstelöjtnant H. Forssman,	” 1941
v. Brandchef N. Grönvall,	” 1940
Brandchef O. Clarholm,	” 1940
Direktör P. Marits,	” 1939
Ingenjör N. Almér,	” 1941

Sekreterare och föreståndare för Centralstyrelsens expedition:

Kapten E. Gillner.

Följande personer hava under året såsom brandkonsulenter varit Riksförbundet behjälpliga i dess upplysningsarbete:

Kapten E. Gillner, Stockholm,
 Kapten F. Kylberg, Vattholma,
 Brandchef M. Ejdervik, Katrineholm,
 F. v. brandchef J. M. Wahlström, Linköping,
 Brandmästare G. Thorö, Jönköping,
 Överstelöjtnant H. Forssman, Växjö,
 Brandchef A. R. Florin, Kalmar,
 Brandchef C. Lindström, Visby,
 v. Brandchef S. Rohlén, Karlskrona,
 v. Brandchef S. Westling, ”
 Löjtnant F. Rosenberg, Eslöv,
 Brandchef W. Odell, Halmstad,
 v. Brandchef N. Grönvall, Göteborg,
 Brandkapten C. Bergström, Göteborg,
 Överstelöjtnant R. Stridbeck, Borås,
 F. d. Brandchef C. Hallin, Trollhättan,
 Brandchef S. Hultman, Skövde,
 Brandchef A. Engström, Karlstad,
 Brandchef G. Ekestubbe, Arvika,
 F. d. Överbrandmästare A. W. Svensson, Örebro,
 Brandchef O. Clarholm, Västerås,
 Brandchef J. A. Carlson, Leksand,
 Brandchef R. J. Panniér, Söderhamn,
 Brandförman A. R. Berg, Östersund,
 Brandförman E. Fernholm, Umeå,
 Major K. Ekdahl, Umeå,
 Brandchef C. Cahier, Luleå.

Centralstyrelsen har haft tillfredsställelsen att för förtjänstfullt arbete inom brandskyddsverksamheten utdela följande belöningar: Riksförbundets medalj i guld till Kapten F. Kylberg och F. d. Överbrandmästare A. W. Svensson, samt 24 silver- och 16 bronsmedaljer.

Länsförbunden.

Sedan under året länsförbund bildats i Västernorrlands län finnas nu dylika förbund i verksamhet i alla län.

Instruktionskurser å 2 å 3 dagar hava varit anordnade av Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Göteborgs- och Bohusläns, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Gävleborgs och Norrbottens läns brandkårsförbund. Dalarnes brandkårsförbund har haft en kurs på 7 dagar. Dessutom har Skånska brandkårsförbundet vid Malmö brandkår anordnat en 8 dagars utbildningskurs för brandbefäl och brandmän ävensom kortare kurser inom de s. k. kärkretsarna.

Kåreerna.

Antalet anslutna kårer uppgår när denna redogörelse avfattas (den 23 mars) till 1207 st. Under år 1938 hava 74 kårer tillkommit.

Konsulentverksamheten.

I samband med årsmötet i Karlstad har ett konsulentmöte ägt rum

den 7 och 8 juli, varvid föredrag höllas om "Släckningsförfarandet vid skogseld", "Brandchefens ställning till civila luftskyddet", "Intryck av en studieresa i Frankrike". Vidare förekom diskussion beträffande en del aktuella frågor såsom exempelvis "Konsulentverksamheten" och "Utbildning av brandkårspersonal".

Av Riksförbundets konsulenter hava utförts inspektioner och lämnats råd och anvisningar vid sammanlagt 946 besök hos till förbundet anslutna kårer. Dessutom hava 148 besök gjorts i och för organiserande av nya kårer.

Arbetskommissionen.

Arbetskommissionen har utfört prov med brandhjälm, stegar och gasmasker.

Under året har samarbete med Sveriges Standardiseringskommission resulterat i slutgiltiga förslag till standard för slangkopplingar (Se Brandkärstidskrift nr 5 och 6/1938). Som bekant finnes en förordning, hur slangkopplingar skola utföras, men i denna är ej närmare fastställt de olika dimensionerna. Olika fabrikanter ha tillverkat slangkopplingar, vilka ej kunna kopplas mot varandra, och detta medför stora olägenheter. Vid standardiseringsarbetet måste den fordran ställas på resultatet, att den standardiserade kopplingen passar till praktiskt taget samtliga i handeln förekommande typer ävensom uppfyller de av Kungl. Maj:t fastställda bestämmelserna. Det var särskilt besvärligt att nå fram till riktig gängform, och ingående undersökningar ha måst företagas, innan denna slutgiltigt kunde bestämmas. För att vara på den säkra sidan ha efter de uppgjorda ritningarna kopplingar framställts, vilka nu provas mot i handeln förekommande. Det har

visat sig, att de gjorda beräkningarna varit riktiga, så att de nya kopplingarna med några smärre justeringar komma att bli tillfredsställande samtidigt som alla mått äro slutgiltigt bestämda.

Dessutom hava vissa förberedande undersökningar gjorts i och för en standardisering av strålrör.

Riksförbundets ekonomi.

Beträffande Riksförbundets ekonomi hänvisas till bilagd redogörelse från förbundets kassaförvaltare. Förbundet har hos Kungl. Maj:t anhållit om ett statsanslag för budgetåret 1939/1940 å Kronor 5,000:—, i statsverkspropositionen har upptagits Kronor 3,000:—.

Tidskriften.

Förbundets offentliga organ, Brandkärstidskrift, har utkommit med 10 nummer under året. Under året har Centralstyrelsen beslutat att tidskriften från och med 1939 skall utkomma med 12 nummer årligen.

Genom expeditionen har utbyte av tidskrifter skett med Svenska Brandskyddsföreningen, Sv. Stadsförbundet, Sv. Landskommunernas Förbund, Sveriges Skorstensfejaremästares Riksförbund, Sveriges Skorstensfejareförening, Jordbrukar-Ungdomens Förbund, Gjallarhornet, Assurans, Djurvännernas Tidning samt med Dansk Brandvärn komité, Dansk Brandinspektör Forening, Norsk Brandvern Forening, Brandskyddsföreningen i Finland, Feuerwehr-Verbands-Zeitung, Berlin, och Der Brandschutz, Wien.

Stockholm i mars 1939.

Nils Edén.
Ordf.

Erik Gillner.

Tablå över Svenska Brandkårernas Riksförbunds ekonomiska ställning den 31 december 1938.

Ingående Balansräkning den 1 januari 1938.

<i>Tillgångar:</i>		<i>Skulder:</i>	
Kassa	0:—	Balanserade medel	12,278: 05
Inventarier	0:—	Allmänna Brandförsäkrings-	
Broschyrer m. m. (1,938:—)	0:—	verkets gåvofond	25,000:—
Utbildningsregl. (340:—) ...	0:—	Tidskriften	226:—
Propagandafilmen	0:—	Svenska Brandskyddsför.	824: 98
Tidskriften	3,000:—	Eldsläckningsläran	3,694: 80
Bankräkningar	39,023: 83		
	Kronor 42,023: 83		Kronor 42,023: 83

Vinst- och Förlusträkning den 31 december 1938.

<i>Utgifter:</i>		<i>Inkomster:</i>	
Arvden o. reseersättningar		Broschyrer	551: 98
styrelse och revis. 1,856:45		Räntor	1,191: 49
sekreteraren 2,287:55		Personliga avgifter	255:—
d:o lön 7,200:—	11,344:—	Käraggifter	10,830:—
Porton och frakter	873: 37	Anslag	21,050:—
Trycksaker och skrivmateriel	422: 38		
Utbildningsreglementet	7: 51		
Propagandafilmen	82: 65		
Expeditionskostnader	3,301: 50		
Medaljer	463: 55		
Diverse utgifter	792: 32		
Utredningar	1,008: 40		
Tidskriften	3,432: 75		
Konsulentverksamheten			
konsulentmöte 2,631: 30			
organisationsarv. . 360:—			
instruktionskurser. 5,500:—	8,491: 30		
Understöd till vissa länsförb.	660:—		
Balanserade medel, årets över-			
skott	2,998: 74		
	Kronor 33,878: 47		Kronor 33,878: 47

Utgående Balansräkning den 31 december 1938.

<i>Tillgångar:</i>		<i>Skulder:</i>	
Kassa	0:—	Allmänna Brandförsäkrings-	
Inventarier	0:—	verkets gåvofond	25,000:—
Broschyrer m. m. (1,405:—)	0:—	Käraggifter	290:—
Utbildningsregl. (300:—) ...	0:—	Tidskriften	462:—
Propagandafilmen	0:—	Svenska Brandskyddsför.	945: 79
Tidskriften	2,000:—	Eldsläckningsläran	3,762: 05
Bankräkningar	44,036: 63	Diverse räkningar	300:—
	Kronor 46,036: 63	Balanserade medel	15,276: 79
			Kronor 46,036: 63

Stockholm den 31 december 1938.

G. BYLUND.

Revisionsberättelse.

Undertecknade, som utsetts att granska Svenska Brandkårernas Riksförbunds räkenskaper omfattande tiden för verksamheten år 1938, hava denna dag fullgjort detta uppdrag och få härmed avgiva följande berättelse.

Räkenskaperna äro förda med största noggrannhet, fullständigt verifierade och i allt överensstämmande med däröver upprättad vinst- och förlust- samt utgående balansräkning.

Räkenskaperna äro först kontrollerade av särskild siffergranskare.

Vi hava tagit del av Centralstyrelsens protokoll och hava däremot intet att erinra.

Då revisionen i övrigt ej givit skäl till anmärkning få vi tillstyrka full ansvarsfrihet åt såväl styrelse som kassaförvaltare för den tid räkenskaperna omfatta.

Stockholm den 18 april 1939.

K. H. Modén.

C. L. Sabelström.

Inkomst- och utgiftsstat för år 1939 för Svenska Brandkårens Riksförbund.

<p>Balanserade medel *) 15,200:—</p> <p><i>Egna inkomster:</i></p> <p>Brandkårsavgifter, enskilda medlemsavg., försäljning av utbildningsreglemente och diverse inkomster 12,200:—</p> <p>Avkastning från Brandverkets gåvofond 600:—</p> <p><i>Bidrag:</i></p> <p>Statsanslag 3,000:—</p> <p>Bidrag från Brandförsäkrings- inrättningar 18,000:—</p> <p>Dessutom lokala bolags bidrag till läns- eller provinsbrand- kårsförbund, som beräknats motsvara kr. 50,000:—.</p>	<p>Avlöning till sekreteraren .. 7,200:—</p> <p>Övriga utgifter för expedition o. kassa, kostnader för konsul- ent utan distrikt, för propa- ganda och samarbete med Brandskyddsföreningen och andra korporationer, även- som styrelsens och sekre- tarens reseersättn. m. m... 10,500:—</p> <p>Arbetskommissionen 1,800:—</p> <p>Diverse utredningar 1,000:—</p> <p>Tidskriften 4,000:—</p> <p>Konsulentverksamheten:</p> <p>a) Konsulentmöte .. 3,000:—</p> <p>Till konsulenter för organisation av nya kårer ... 500:—</p> <p>Bidrag till lokala instr.-kurser 6,500:— 10,000:—</p> <p>b) Understöd till lokala för- bunds verksamhet 2,000:—</p> <p>Till stipendier för yrkesutbild- ning att dispon. av V. U... 1,000:—</p> <p>Balanserade medel *) 11,500:—</p>
Kronor 49,000:—	Kronor 49,000:—

*) Då förbundets inkomster till övervägande delen bestå av bidrag, vilka i regel ej inflyta förrän under årets senare hälft, måste vid bokslutet härefter anpassad del av de inflytande medlen alltid balanseras för att säkerställa verksamhetens jämna förlopp under första halvåret.

FRÅN LÄNSFÖRBUNDEN.

Älvsborgs läns brandkårsförbund.

Brandkonsulent: Överstelöjtnant R. Stridbeck. Exp.: Sven Eriksonplatsen 1, Borås.
Tel. 1576.

Ur redogörelse över verksamheten under år 1938.

Verksamheten i allmänhet.

Brandkårsförbundets verksamhet under 1938 har givit ökad utveckling åt länets brandväsen.

Arbetet för tillkomsten av nya brandkårer inom de stora områden, som ännu sakna eldsläckningsorganisationer, har dock måst hållas tillbaka, emedan förbundets ekonomiska tillgångar numera knappast äro tillräckliga för enbart huvuduppgiften, d. v. s. förbundets arbete för utbildning av det ökade antalet brandkårer.

En luftskyddskurs med uppgift att lämna kännedom om brandcheferna tillkommande åtgärder för det civila luftskyddet har hållits för norra länsdelens brandbefäl den 26—27 november 1938 i Trollhättan med 35 deltagare från 29 brandkårer. Dylig kurs för brandcheferna i södra länsdelen måste på grund av mul- och klövsjukepidemien uppskjutas till 1939.

Den under 1938 avsedda 7-dagarskursen för brandkårsledare kunde icke anordnas på grund av bristande ekonomiska tillgångar härför.

Medlemsanslutningen under 1938.

Vid 1938 års ingång voro 75 brandkårer anslutna till brandkårsförbundet. Under 1938 hava 6 st.

nya brandkårer tillkommit nämligen Fåglavik, Rännaväg, Sandared och Skallsjö i södra länsdelen samt i Högsäter och Åsens bruk i norra länsdelen. Emellertid har Brunn- & Vists brandkår avgått på grund av ortens inkorporering med Ulricehamns stad. Den 31/12 1938 voro alltså 80 st. brandkårer anslutna till förbundet, därav 44 i södra och 36 i norra länsdelen.

En redan 1936 i Vegby bildad brandkårsförening har ännu icke organiserat brandkår, ehuru ett anslag å 3,000 kr. redan från början ställts till föreningens förfogande av häradets brandstodsbolag.

Landstingets inrättningar, på vilka brandkonsulenterna varje år skola besiktiga brandredskapen samt öva personalen angående förfarandet vid utbruten eldsvåda jämte livräddning, utgjorde fortfarande 30 st.

Antalet enskilda medlemmar i förbundet var under 1938 10 st. Därav voro endast 5 st. brandstodsbolag, vilket får betecknas som anmärkningsvärt, då förbundets verksamhet är av så stor ekonomisk betydelse för de lokala brandstodsbolagen.

Räkenskaperna under 1938

framgå av nedanstående uppställning, som är en avskrift av den avgivna revisionsberättelsen.

Inkomster:

Behållning från 1937	1,449:98
Landstingets avgifter för 30 inrättningar	600:—
Anslag från Elfsborgs läns Brandstodsbolag	2,000:—
Medlemsavgifter från 80 brandkärer	830:80
Medlemsavgifter från 10 enskilda medlemmar	103:60
Riksförbundet, bidrag till instruktionskurser	450:—
„ för porton vid inkasseringar av årsavgifter ..	18:75
Bankränta 1938	50:83
Summa inkomster kronor	5,503:96

Utgifter:

Expeditionskostnader	190:77
Avgifter till Riksförbundet för prenumeration m. m.	85:—
Skiptikonbilder och fotos	63:85
Inventarier och litteratur	9:—
Konsulentkostnader i norra länsdelen	1,072:55
Konsulentkostnader i södra länsdelen	1,287:90
Instruktionskurs	355:60
Sekreterarearvode	200:—
Kassaförvaltarearvode	150:—
Kostnader för beivrande av luftskyddskurs i Stockholm för brandkonsulenter och brandchefer	174:80
Summa utgifter kronor	3,589:47

Överföring till stipendiefonden	140:—
Kronor	3,729:47
Behållning till 1939, inestående i bank *)	1,774:49
Kronor	5,503:96

Älvsborgs läns Brandkårsförbunds stipendiefond.

Inkomster:

Behållning från 1937	3,043:19
Överföring från förbundskassan	140:—
Gåvor av enskilda	200:—
Bankränta 1938	79:95
Kronor	3,463:14

Inkomster:

Behållning till 1939, inestående i bank	Kronor 3,463:14
---	-----------------

*) Då förbundets huvudinkomst, anslaget från Elfsborgs läns Brandstodsbolag, icke kan inflyta förrän i juni månad, måste vid bokslutet för kalenderåret anpassad del av inkomsterna alltid balanseras för att säkerställa verksamheten under efterföljande års första hälft. Här angivna behållning utvisar alltså icke att verksamheten blivit tillgo-

dosedd utan användande av detta överskott, utan endast att förbundets verksamhet under året måst inskränkas i sådan mån, att behållning besparas för nämnda ändamål.

Till revisionsberättelsen hava revisorerna fogat följande uttalande: "Revisorerna, vilka även tagit del av de arbeten, som under året utförts av Brandkårsförbundet, vilja

dessutom framhålla, att kostnaderna för förbundet verksamhet i förhållande till omfattningen av det utförda arbetet få anses som mycket ringa samt att detta uteslutande får tillskrivas det myckna arbetet, som utförts utan eller med reducerade ersättningar. Förbundets betydelsefulla verksamhet måste nu fortgå med hämmande inskränkningar i arbetet, men för att så ej må behöva fortfara, anse sig revisorerna böra framhålla nödvändigheten av att förbundet söker utvägar för ernående av en förbättrad ekonomi, som betryggar ett utförande av verksamheten i fullt behövlig utsträckning och möjliggör utveckling av länets brandväsen i ökad grad utan de inskränkningar, som nuvarande otillräckliga inkomster tvinga till."

Brandkårsförbundets stipendiefond.

Fondens räkenskaper hava meddelats ovan och framgår därav, att fonden under 1938 ökats med kr. 419:95. Någon utdelning av stipendier har ännu icke kunnat ske på grund av den låga inlåningsräntan. Under 1938 gjordes hänvändelser till sparbanker i länet om anslag till fonden, men intet dylikt anslag har erhållits hittills.

Förbundsmötet.

Detta avhölls den 18 juni 1938 i Alingsås, varvid 36 brandkärer voro representerade. Av besluten må anföras följande.

Ansvarsfrihet beviljades styrelsen och kassaförvaltaren för 1938 års förvaltning.

Val, varvid omvaldes: för tiden t. o. m. förbundsmötet 1941:

Till ordförande: Landshövding A. von Sneidern.

Till styrelsemedlemmar: Direktör R. Claeson, Uddebo, och Brandchef H. Nelson, Kinna.

Till styrelsesuppleanter: Brandchef P. Lundgren, Borås, och Disponent G. Östlund, Limmared.

Till revisorer omvaldes: Ingenjör S. Svensson, Kinna, och Brandkårschef E. Levinson, Dalsjöfors.

Till revisorssuppleanter: Disponent J. Blomqvist, Svenljunga, och Ingenjör T. Ek, Rydal.

Efter dessa val utgöres styrelsen av:

Ordförande: Landshövding A. von Sneidern, vald t. o. m. förbundsmötet 1941.

Vice ordförande: Överstelöjtnant R. Stridbeck, vald t. o. m. förbundsmötet 1939.

Styrelsemedlemmar: Brandkonsulent C. Hallin och Godsägare S. Dicander, valda t. o. m. förbundsmötet 1939, Ingenjör M. Wenander, Dalsjöfors, Brandchef S. Mångberg och Brandchef E. Stenberg, valda t. o. m. förbundsmötet 1940 samt Brandchef H. Nelson, Kinna och Direktör R. Claeson, Uddebo, valda t. o. m. förbundsmötet 1941.

Styrelsesuppleanter: Kaptan R. Kindgren, Svaneholm och Köpman H. Peterson, Brålanda, valda t. o. m. förbundsmötet 1939, Brandchef Hj. Janson, Åmål, och Lantbrukare John Lorentzon, Ledet, valda t. o. m. förbundsmötet 1940 samt Brandchef P. Lundgren, Borås, och Disponent G. Östlund, Limmared, valda t. o. m. förbundsmötet 1941.

Medlemsavgifterna för 1939 bestämdes till samma som förut d. v. s. för brandkår: 20 kr., varav 10 kr. till vårt förbund och 10 kr. till Riksförbundet samt för enskilda medlemmar: 10 kr. Avgifterna skola inkasseras genom Brandkårsförbundet.

Instruktionskursen i samband med förbundsmötet.

Denna kurs, som var den sextonde av förbundet anordnade, påbörjades därefter och fortsatte under följande dag. Ledare av kursen var Överstelöjtnant R. Stridbeck med biträde av brandchefen och befäl vid Alingsås brandkår. Antalet deltagare i kursen var 141 från 36 brandkärer.

Brandkonsulenternas verksamhet under 1938.

Såsom brandkonsulenter hava tjänstgjort: i södra länsdelen Överstelöjtnant R. Stridbeck och i norra länsdelen f. d. brandchef C. Hallin.

I södra länsdelen har brandkonsulenten besökt 40 st. av de 44 brandkårerna och därunder dels lämnat undervisning och instruktioner under övningar och dels haft föreläsningar om släckningsförfarandet vid skogseld. Förarbeten för organisation av nya brandkårer hava utförts på 8 platser. Vid folkhög- och lantmannaskolorna hava särskilda föredrag hållits. Landstingets 16 inrättningar i södra länsdelen hava besökts, varvid personalen vid flertalet övats.

Brandkonsulenten har deltagit i en luftskyddskurs för brandkonsulenter och brandchefer som anordnats av luftskyddsinspektionen i Stockholm den 17—22 okt. 1938.

I norra länsdelen har konsulenten besökt 33 st. av de 36 brandkårerna och därvid undervisat och instruerat under övningar. Förberedande organisationsarbete för nybildande av brandkårer har utförts på 4 platser. Landstingets 14 inrättningar i norra länsdelen hava besökts och övningar med personalen hållits på flertalet av inrättningarna.

Brandkärernas förhållanden.

Utryckningar till eldsvådor hava under 1938 gjorts 266 gånger av 35 brandkårer.

Antalet brandbilar inom förbundet uppgick 1938 till 49 st. vid 32 brandkårer.

Transporttabla motorsprutor funnos 88 st. vid 65 brandkårer. Övriga brandkårer hava fasta pumpverk, ångsprutor eller vattenledningar. Blott 4 st. av länets brandkårer äro utrustade med endast handkraftsprutor.

Nya spruthus hava uppförts av 6 brandkårer.

Brandkårsfester hava hållits av flera brandkårer och inbringat goda bidrag till utrustningens förbättrande m. m.

Riksförbundets medalj har under 1938 tilldelats följande personer inom förbundet:

Silvermedaljen: F. d. Brandchefen i Svenljunga J. Blomqvist, förbundets revisor f. d. brandchefen i Kinna S. Svenson, Brandkårschefen i Lerum E. Stenberg, f. d. förste vice brandchefen i Lerum O. Malmberg samt andre vice brandchefen i Lerum G. Anderson.

Bronsmedaljen: Vid Lerums brandkår: f. d. andre vice brandchefen J. Anderson, f. d. brandmästaren J. Edvardson samt brandmännen A. Anderson, K. Anderson och A. Runeman.

NOTISER.

Riksförbundets Centralstyrelse

har beslutat förlägga förbundets årsmöte till Katrineholm den 26 och 27 instundande augusti.

Konsulentmötet äger rum den 24 och 25 augusti.

Älvsborgs läns Brandkårsförbunds

årsmöte i samband med instruktionskurs äger rum i Mellerud lördagen den 10 och söndagen den 11 juni.

Ny brandchef i Örebro.

Till brandchef i Örebro har utsetts brandchefen i Trollhättan K. M. Grönlund.